

Viskafors kraftverk 1 (2)

Viskafors kraftverk ligger vid Viskan cirka en mil sydväst om Borås. Det närmaste kraftverket uppströms är Rydboholm och det närmaste nedströms i drift är Rydal. Samtliga är uppförda för att försörja Viskadalens textilindustrier med elektricitet. Kraftverket i Viskafors är utpekat som kulturhistoriskt värdefullt i Borås kommuns kulturmiljöprogram från 2001. Dammen är uppdelad i en intagsdel och en utskovsdel. Utskovsdelen var vid inventeringstillfället under ombyggnad och revs under oktober 2015. Den nya dammen är av betong och grundlagd på berg. Utskovskapaciteten har genom ombyggnaden ökat från 48 kubikmeter per sekund till 110 kubikmeter. Vattenspegeln uppströms är relativt begränsad – cirka sex hektar. Den är långsmal, ungefär en kilometer lång och cirka 60 meter bred. Viskafors intag har 6½ spettluckor av trä och ett maskinrensat galler. Efter gallret följer en kort intagskanal som övergår i en sprängd cirka 55 meter lång bergtunnel, som vid inventeringstillfället mynnade ut i ännu en öppen cirka 65 meter lång intagskanal av natursten och betong. Kanalens högra sida hade en överfallsdel där avbördning av överflödigt vatten kan ske.

Kanalen kommer efter ombyggnaden att ersättas med en tub som går från tunnelmynningen och ansluter till den befintliga 90 meter långa ståltuben. Detta på grund av kanalväggarnas dåliga status. Kanalens stenmurverk mot vägen kommer att stå kvar, medan kanalväggen mot ravinen delvis tas bort. Utloppet sker direkt till ån – endast en kort ledmur av natursten skiljer utloppsflödet från utskovsfåran. Fallhöjden vid Viskafors är 24,5 meter. Den utbyggda vattenföringen är 23 kubikmeter per sekund. Kraftverkets verkliga uteffekt är 4 100 kW (före haveriet på G2) och normalårsproduktionen är 14,2 GWh.

Foto Glenn Murberg 20181025

Speciellt för Viskafors är att det finns ett stort vattenmagasin som garanterar kraftverkets vattenförsörjning även när tillgången på vatten i Viskan är låg. Detta cirka 150 hektar stora reservmagasin – Storsjön – skapades av Viskafors huvudägare Rydboholm AB efter ett bolagsbeslut 1905 och en vattendom 1907. I enlighet med denna vattendom sprängdes en 770 meter lång bergtunnel som skulle leda vattnet ner till Viskan uppströms Viskaforsfallet. En tolv meter hög dammanläggning – Store dammen – byggdes vid dåvarande Skäggaredssjöns utlopp i Bålån, numera Lillån. Vattennivån höjdes därmed tio meter. På så sätt bildades nuvarande Storsjön. Ytterligare en dammkonstruktion – Långe dammen – håller kvar vattnet i Storsjön. Vattnet leds via ett utskov in i den 770 meter långa Skäggaredstunneln och fortsätter därefter vidare i en öppen kanal/fåra som mynnar ut i Viskan, cirka en kilometer uppströms intaget till kraftverket. Vid höga flöden i Storsjön kan vattnet avbördas via Store dammen, som efter en renovering 2011-2013 har en tio meter lång överfallströskel av betong och en avbördningskapacitet på cirka 8-9 kubikmeter per sekund. Överskottsvattnet rinner då i Lillåns oftast torrlagda åfåra och når Viskan nedströms kraftverket.